

כסליו - חוש השינה

ספר יצירה: המליך אות ס' בשינה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקיבה בנפש. (ברכות סא: קיבה ישנה)

ליקוטי מוה"ר"ן תורה ס: פי יש בני אדם שישנים את מיהם, ואף שגדמה להעולם שהם עובדים את השם, ועוסקים בתורה ובתפלה, אף על פי כן כל עבודתם אין להשם ותבונה נחת מהם. פי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם ולהתעלות למעלה. פי עקר החיות הוא השכל, כמו שכתוב (קהלת ז): "התקמה תחיה את בעליה". וכשהעבודה היא עם שכל, משימין בה חיות שתוכל להתעלות. אכל כשנופל לבחינת מחין דקטנות, בחינת שנה, אין יכול להתעלות למעלה: ויש שגפלו לבחינת שנה, על ידי תאוות ומעשים רעים. ויש שהם אנשים כשרים ונפים, רק שגפילתם הוא על ידי אכילה. פי לפעמים כשאוכל האדם מאכל שלא נתברר עדין למאכל אדם, על ידי זה נופל מחו לבחינת שנה. פי כמו שגפילתו, יש מאכלים שמרבים שנה, ויש שממעטים שנה. כמו כן ברוחניות, יש מאכלים שלא נתבררו, שמפילין לבחינת שנה.

אבדת בת מלך: ושאל אותה: איך אני יכול להוציא אותך? ואמרה לו שאי אפשר לך להוציא אותי כי אם כשתהיה בוחר לך מקום ותהיה יושב שם שנה אחת, וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי... וביום האחרון מהשנה תהיה מתענה ולא תישן כל המעת לעת. והלך ועשה כן: ובסוף השנה ביום האחרון היה מתענה, ולא היה ישן ועמד והלך לשם. והיה רואה אילן, ועליו גדלים תפוחים נאים מאד. והיה מתאוה לעיניו מאד, ועמד ואכל משם, ותכף שאכל התפוח, נפל וחטפו שנה, והיה ישן זמן מרובה מאד. והיה המשרת מנער אותו, ולא היה נעור כלל. אחר כך הקיץ משנתו ושאל להמשרת: היכן אני בעולם? וספר לו המעשה. שאתה ישן זמן מרובה מאד זה כמה שנים, ואני הייתי מתפרנס מהפרות. והיה מצער עצמו מאד: והלך לשם ומצא אותה. והיתה מצטערת לפניו מאד, כי אלו באת באותו היום, היית מוציא אותי מכאן, ובשביל יום אחד אבדת... וביום האחרון תהיה רשאי לאכל, רק שלא תישן ולא תשתה יין כדי שלא תישן, **כי העקר הוא השנה.** והלך ועשה כן: ביום האחרון היה הולך לשם וראה מעין הולך והמראה אדם והריח של יין. ושאל את המשרת: הראית שזה מעין, וראוי שיהיה בו מים והמראה אדמומית והריח של יין? והלך וטעם מהמעין. ונפל וישן מיד כמה שנים עד שבעים שנה.

אבות ג י: ר' דוסא בן הרכינס אומר שינה של שחרית... מוציאין את האדם מן העולם.

סנהדרין עב: שינה לרשעים - הנאה להם והנאה לעולם, לצדיקים - רע להם ורע לעולם.

גיטין ע: ח' דברים רובן קשה ומיעוטן יפה... שינה...

אבות ו ו: והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים... במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ, במעוט תענוג, במעוט שנה, במעוט שיחה, במעוט שחוק.

רמב"ם הלכות דעות פ"ג ס"ג: ואפילו בשעה שהוא ישן אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא ועל ענין זה צו חכמים ואמרו וכל מעשיך יהיו לשם שמים והוא שאמר שלמה בחכמתו בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך:

בראשית רבה ט: (ו) אמר רבי שמעון בן אלעזר הנה טוב מאד והנה טובה שינה. וכי שינה טובה מאד אתמהא לא כן תנינן יין ושינה לרשעים נאה להם ונאה לעולם? אלא מתוך שאדם ישן קימעא הוא עומד ויגע בתורה הרבה:

ברכות נז: חמשה אחד מששים אלו הן... ושינה חלום... שינה אחד מששים למיתה חלום אחד מששים לנבואה. ששה דברים סימן יפה לחולה אלו הן... ושינה וחלום... שינה דכתיב ישנתי אז ינוח לי. חלום דכתיב ותחלימני והחייני.

בראשית רבה יז: ויפל ה' אלהים תרדמה, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר תחלת מפלה שינה. רב אמר **שלוש תרדמות הן, תרדמת שינה, ותרדמת נבואה, ותרדמת מרמיטה,** תרדמת שינה (בראשית ב) ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם וישן, תרדמת נבואה ויהי השמש לבא ותרדמה נפלה על אברם, תרדמת מרמיטה (שמואל א כו) אין רואה ואין יודע ואין מקיץ כי כולם ישנים כי תרדמת ה' נפלה עליהם, רבנן אמרי **אף תרדמה של שטות** דכתיב (ישעיה כט) כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה.

אוהב ישראל - לקוטים חדשים: וישכב במקום ההוא וגו' ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. י"ל, כי אותן י"ד שנים שהיה נטמן בבהמ"ד של שם ועבר לא שכב יעקב רק היה לומד ועבד את השי"ת בלמודו, אבל בשינה לא היה יודע שאפשר לעבוד את השי". וכאשר בא אל המקום ההוא וישכב ויחלום וגו', אז ראה יעקב אע"ה אשר בשינה ג"כ יכולת לעבוד את השי". וזהו ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה, פי' רואה אנכי היום שיש ה' ג"כ בשינה ויכולים לעבוד את עבודת הקודש בשינה ואנכי לא ידעתי, פי' מזה לא ידעתי עד הנה. והבן:

רש"י: (טז) ואנכי לא ידעתי - שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה:

ר' צדוק הכהן מלובלין - צדקת הצדיק את רלה השינה גם היא טובה לחזור ולהתעורר אחר נפילת המוחין בבלבול מחשבות זרות והעדר מחשבות דקדושה ודברי תורה. בעת השינה הוא הסתלקות המוחין ואחר כך חוזר נשמה חדשה כמו שאמרו ז"ל (שוחר טוב תהלים ריש כ"ה) ויוכל להתחזק מחדש להעמיד מחשבתו כרצון השם יתברך ונשכח כל מה שהיה ביום אתמול. ועל זה הוא הבקשה דברכות (ט"ז ב) ונשכים ונמצא ייחול וכו' שפעמים מיד בהשכמה הוא מוצא עצמו בריה חדשה כמו שאמרו הקדמונים דבכל יום נעשה בריה חדשה שעל זה תיקנו נטילת ידיים שחרית וברכת אלהי נשמה כמובא בבית יוסף. והוא כמו שאומרים המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וגם האדם מכלל מעשה בראשית והיינו בקומו משנתו יוכל להיות מתחדש לטוב: וזה טעם מה שאמרו (סנהדרין ע"א ב) שינה לרשעים וכו' וההיפוך לצדיקים דמסתלקין המוחין ומחשבות דקדושה שלהם כל היום צריך למחר חיזוק חדש והתחלה חדשה וכל התחלות קשות מה שאין כן ביומו שהמחשבה מקושרת והולכת. ועל זה ביקש דוד המלך ע"ה (תהלים נ"א י"ב) לב טהור ברא וגו' בריאה חדשה היינו על ידי השינה שישכים וימצא לבו טהור מכל חמדות עולם הזה ונקי מהם.

ר' צדוק הכהן מלובלין - צדקת הצדיק את רמד על ידי השינה הראויה בלא חלומות והרהורים רעים וזרים הוא יכול בקל בהשכמה למצוא ייחול לבבו ליראת ה'... וזה טעם והאר וגו' פן אישן המות פירוש כי שינה אחד מששים במיתה והיינו רוח הטומאה שהוא על ידי הרהורים רעים כנזכר לעיל. ועל ידי זה הוא בשינתו טועם טעם טומאת המת ובבוקר אין העינים מאירים כל כך מעצמם רק על ידי השתדלות בדברי תורה... ולזה מבקשים לינצל מחלומות רעים והרהורים רעים ולהארת עינים שיהיה השינה טוב מאוד כמו שאז"ל. והיינו על ידי חלום אחד מששים בנבואה כאשר הרהוריו בלילה גם כן בדברי תורה שהרהר ביום ועל ידי זה נדבק בטוב יותר: וזה היה טעם דוד המלך ע"ה שלא ישן ששים נשמי ולא ידע טעם דמותא... **ושלמה המלך ע"ה אדרבה ישן** הרבה ועליו נאמר כן יתן לידידו שינה וכמו שאמרו ז"ל שישן עד ארבע שעות ומפתחות בית המקדש וכו' כי הוא כמו אסטמא לפרזלא.

פרי צדיק ר"ח כסליו: ושם חודש זה כסלו והוא מלשון אם שמתי זהב כסלי וכן כי ה' יהיה בכסלך שהוא לשון מבטח עוז. נראה שעסק חודש זה שכל אחד מישראל יהיה לו מבטח עז בה'. ובספר יצירה המליך את ס' בשינה כו', וכסלו בשנה. איתא הנה טוב מאד טובה שינה ומקשה וכי שינה טוב מאד לא כן תנינן יין ושינה כו', אלא מתוך שאדם ישן קימעא הוא עומד ויגע בתורה הרבה. והיינו שיש שינה שהוא טוב מאד ויש שינה רעה... בספר יצירה המליך את ס' בשינה כו', וכסלו בשנה. איתא הנה טוב מאד טובה שינה ומקשה וכי שינה טוב מאד לא כן תנינן יין ושינה כו', אלא מתוך שאדם ישן קימעא הוא עומד ויגע בתורה הרבה. והיינו שיש שינה שהוא טוב מאד ויש שינה רעה דתנן במתניתין ולצדיקים רע להם וכו'. וכמו שחושב במדרש רבה ג' תרדמות תרדמת שינה תרדמת נבואה כו'. דשינה איתא בגמרא (ברכות נו ע"ב) שהוא אחד מס' למיתה ובמדרש רבה שם הלשון נובלות מיתה שינה... וכן השינה שהוא אחד מס' למיתה גם כן לתועלת זה שיוכל להשיג בשינה מה שלא יוכל להשיג בהקיץ בשום אופן. כמו שאמרו על האר"י ז"ל שפעם אחת אמר שקיבל והשיג בשינה בשבת בפרשת בלק מה שלא יוכל לדרוש פ' שנה. והוא כמו שאמרו בגמרא חלום אחד מס' לנבואה ובמדרש רבה נובלות נבואה חלום. **ושלמה המלך ע"ה זכה לכל חכמת שלמה חכמה תתאה על ידי חלום אחד וכתוב ויחכם מכל האדם וגו', ואין אופן להשיג חכמה זו בהקיץ. ושינה זו טוב מאד והיא תרדמת נבואה שמשגי הרבה בתורה ועל ידי זה עומד ויגע בתורה הרבה. ואיתא במדרש רבה מתחלת הספר עד כאן לא כתיב ס' כיוון שנבראת אשה נברא שטן עמה דכתיב ויסגר בשר וגו'. והיינו דבכל מקום שיש טובה גדולה יש שטן שרוצה להחריבו. והיא נתנה על ידי תרדימה ותחלת מפלה שינה. ואות ס' סומך ה' לכל הנופלים. והאר"י ז"ל חשב י"ב החדשים כנגד י"ב השבטים כסדר הדגלים. ונמצא חודש כסלו נגד בנימין דכתיב ביה ידיד ה' ישכון לבטח עליו שהוא יש לו מבטח עז בה'. ובשלמה המלך ע"ה שקראו הנביא ידידיה שהוא ידידו של הקב"ה. וכתוב שוא לכם משכימי קום וגו', אוכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא... והיינו ששלמה המלך ע"ה שנקרא ידידו של השם יתברך זכה לחכמה שאין כמותה בעולם בשינה בחלום אחד.**